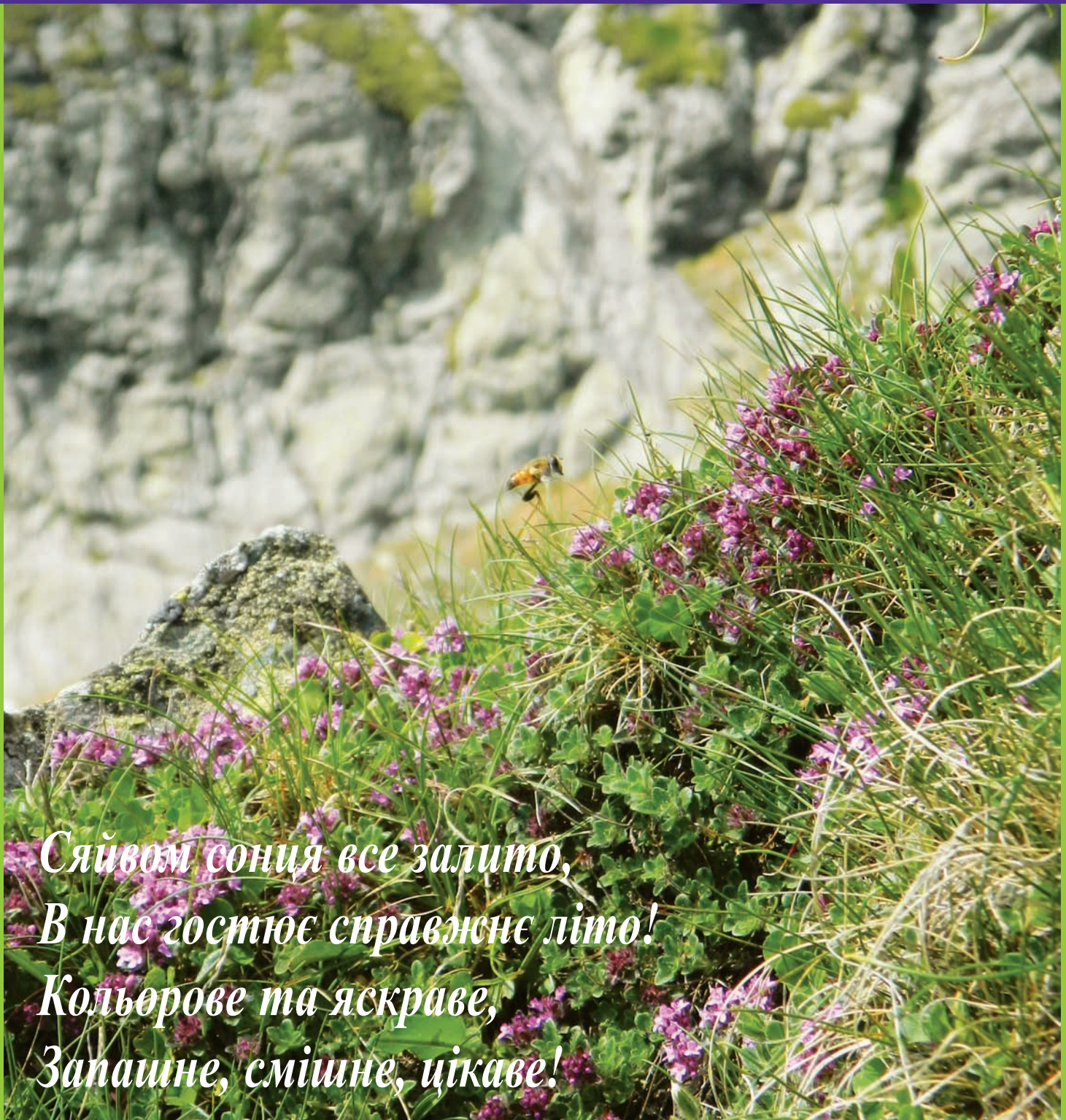

Дзвоник

№99

Журнал для українських дітей Румунії
Місячник Союзу Українців Румунії. 8 рік видання, червень, 2015 рік

*Сяйвом сонця все залито,
В нас гостює справжнє літо!
Кольорове та яскраве,
Запахне, смішне, цікаве!*

Dzvonuk (Clopotel)

№ 99, 2015 р.

Журнал для українських дітей
Румунії.

Заснований у 2007 році.

Над *Dzvonukom* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Людмила Дорош

Редколегія: Іван Ковач, Михайло
Михайлюк, Михайло Трайста, Марія
Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15,
с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION
S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:

redactia.clopotel@gmail.com

Dzvonuk пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі ігри

*Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!*

Михайло СТЕЛЬМАХ

Дощ

Грім гуркоче навкруги,
Хмара дощ несе в луги.
Лийся, дощику, навкруг —
На поля,
Баштан
І луг.
Лийся, лийся над травою,
Молодою,
Запашною,
Лийся, лийся
Густо-густо
На розложисту капусту,
Лийся, лийся, наче з бочки,
На зелені огірочки,
На петрушку,
На чорнушку,
На квасолю,
Бараболю
І на мак,
На пастернак,
На коноплі і на льон,
На козелець, на пасльон,
На буряк,
Гладкий,
Чубатий,
І на сонях
Головатий,
На червоні помідори,
І на рапс, і на цикорій.
Дощик, лий, дощик, лий
І на кользу, й на рижій,
Кукурудзі
Вимий коси,
Лопоти, шуми
В горосі,
У горосі
І у просі,
В жовтому люпині,
У червоній конюшині,
Опустись на дині,
На смугасті кавуни,
Що ростуть на цілині.
Лийся, дощику, кругом,
А найбільше над вівсом,
Над вівсом,
Над ячменями,
Над житами,
Пшеницями,
Заіскрись на сочевиці,
На люцерні і на виці,
Припади до гречки,
З медом на вершечку,
Не минай стеблини
У моїй країні,
Всюди, дощику, співай
І на щастя, й на врожай!

Євген ШМОРГУН

Некоронована королева

Неподалік від будяка росла кропива. Дівчинка вмить спіткнулася на ній очима, і якось аж зіщулилася, бо вже не раз мала нагоду переконатися, як обпікає її волохате листя. Та жалючка раптом привітно звернулася до неї:

– Як тобі, дівчинко, подобається моє королівство?

Світланка була ошелешена.

– Яке королівство?.. Ти що, себе королевою вважаєш?..

– Усі так вважають.

– А троянда ж тоді хто? – кольнула її Світланка.

– Троянда – королева серед квітів. А в цьому дикому світі королева – я.

– Так, вона правду каже, – в один голос мовили рослини...

– А за що ж їй така честь? – недовіжливо глянула на них дівчинка.

І рослини навперобій почали розповідати.

– То тільки з першого знайомства кропива ви-

дається непривітною, – пояснював спориш.

– Насправді ж від неї людям поміч велика. Ранньої весни, коли земля ще гола, а кропива вже зеленіє, з неї можна варити борщ, салати готувати.

– Із кропиви, – підхопив подорожник, –

тканину можна ткати, сітки в'язати, віршовки вити. У деяких країнах з неї папір виготовляють. А листя на фарбу годиться...

Ромашка запашна розхвалювала цілющі властивості кропиви.

Багато всякого говорили. І тут дівчинка пригадала випадок, коли кропива стала у пригоді їй з татком. Ось як це було.

Якось татко їхав на став рибалити. Далеченько, за кільканадцять кілометрів. Треба було їхати автобусом, а там ще пішки йти. Взяв тоді він з собою і Світланку. Впіймали вони чималенько карасів та коропців. Зібралися іти додому,

а татко й бідкається, що риба зіпсується в дорозі. Бо поки додому дістануться, не одна година мине! Почув їх якийсь рибалка й порадив випотрошити коропців і карасиків та перекласти листям кропиви. Татко так і зробив. І що ж? Доправили їх додому свіжісінькими! Річ у тім, що кропив'яне ли-

стя виділяє такі речовини – фітонциди, – які вбивають бактерій. Вони й уберегли рибу від псування.

І дівчинка згодилася:

– Ти, кропиво, й справді заслуговуєш, щоб тебе королевою величали...

Михайло МИХАЙЛЮК

Чолу ведлідь не має хвоста

Тут як нагряне буря –
Аж затріщав барліг.
Ведмідь хотів заснути,
Хотів, але не міг.

Лише дрімав і слухав
Як сніг паде на дах,
Як замість сну до нього
Підкрався раптом страх.

І враз його охопив,
У ліжку переляк:
Загинуть звірі-друзі
В засніжених хатках!

Вони ж бо не зимують
У сплячці, як то він.
Тривогу треба бити
Ой на поляні в дзвін!

Та як туди добратись
Коли сніги до стріх?
Та чи його, Бурмила,
Колись хтось переміг?

Ніколи! Скочив прудко,
Розбігся. В двері – бух!
І так чолом ударивсь,
Що мало не оглух...

«Такого недотепи
На світі не було!
Не розбивати двері
У мене є чоло!

Стривай, куди схопився
І прешся голіруч?
Поміркувати треба,
А до дверей є ключ...

Хотів тривогу бити?
Сам знаєш, що дарма.
До дзвона на поляні
Стежок уже нема...

Та й звірі не почують
Той дзвін із-під снігів» –
Докмітився Бурмило
І мало не зомлів...

Навіть якби почули –
Те бовкання: бем-бум!
Гадали б, що то вітер
Розгойдав дзвін на глум.

А хто б пробив намети?
Вони високі – жах!
А так собі хоч мають
Над головою дах.

Задуманий Бурмило
Ходив туди-сюди.
Хоч лусне, але друзів
Він виручить з біди.

Сидіти ж під снігами
Їм можна пару днів.
Потім води не стане,
Не буде вже й харчів...

Напружився Бурмило.
Хоч вір, а хоч не вір –
Він прокладе доріжки,
Не згине жоден звір.

Устав на задні лапи,
Лопату взяв, мітлу,
Ключем у замку клацнув
І в сніг, як в пух, пірнув.

Ой, ненько, холоднеча,
Хоч вітер вже ущух.
Вергас сніг Бурмило,
Аж забиває дух!

Доріжки виникають,
Мов в казці, на очах,
Бурмилова лопата
Великий має мах!

Ще трішки, і готово,
Хатин ще, може, шість.
Аж тут відчув Бурмило:
Чомусь важкий став хвіст...

Гадав, що від втоми –
Упрів, хутро пече,
«Потім хвостом займуся –
Нікуди не втече!»

Уже! Остання хатка.
Ой, як йому тепло!
Та знову хвіст боляче
Щось смикає на зло.

Помацав і жахнувся:
Що трапилось з хвостом?
На ньому льоду висить
Гей кілограмів сто!

Хотів той лід зірвати,
Тягнув – сюди, туди,
Але хіба то легко
Позбутися біди?

Як кинеться навтіки, –
Аж десь у горах став.
Дивись – нема вже льоду,
Але нема й хвоста...

Марія ДЯЧЕНКО

Абетка доброти

Т (танець, молоток, доброта)

Буква «Те» – як молоточок,
«Стук-стук-стук» –
заб'ю гвіздочок,
Годівничку я змайструю,
І синичок почащую
Я насінням гарбузовим,
А іще – соняшниковим.
Туп-туп-туп – синичка в танці:
Є смачний сніданок
вранці!

Х (птаха, хата, дах)

Ручки – вгору, ніжки – в боки,
Та не зробить ані кроку.
Це така в нас буква «Ха»,
В словах: «хата», «хліб», «вільха».
«Хрущ», «хом'як», «хороший», «дах»,
«Хвоя», «хвіст», «хвилина», «птаха»,
В казці «Муха-цокотуха»,
Яку діти люблять слухать.

У (Україна, голуб, дуб)

Знаєш літеру просту,
Яка зветься «буква У»?
У таких словах: цибуля,
Голуб, дуб, кожух, зозуля.
Буква слово починає
І країну називає:
Ця країна – Україна –
Рідна ненька, батьківщина!

Ц (цапок, горобець, цар)

Буква «Це» звук позначає –
[Ц], а ми його вже знаєм:
Цвірінькає горобець,
Ну, а коник стрибунець
Цокотить, жує травичку.
Взимку цінькає синичка,
Ось кудись побіг цапок:
«Цок-цок-цок», «цок-цок-цок»...

Ф (фрукти, фіалки, фотограф)

Букву «еФ» ти, певно, знаєш,
І в словах її впізнаєш,
В найсмачнішому слові – фрукти –
З вітамінами продукти.
Нумо, фрукти споживати
І здоровими зростати!..

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Лінивий Андрійко

Якось другокласник Андрійко почав скаржитись своєму дідусеві:

– Ой, дідусю, як мені важко!

– Чому тобі так важко, Андрійку? – запитав, посміхаючись, дідусь.

– А тому, що мені треба щодня ходити до школи, а там – так важко: треба сидіти чемно і писати все, що вчителька диктує чи пише на дошці. Навіщо мені, дідусю, знати таблицю множення чи таблицю ділення, а ще й отої граматики? Така та наука важка, дідусю! Навіщо мені знати все те, що в школі вивчаємо? – скривив, наче до плачу, губи Андрійко.

Дід посміхнувся. Посадив внука на коліна і почав йому докоряти:

– Який же ти лінюх, Андрійку! А я гадав, що ти в мене справжній козак! Слухай, я тобі казочку розкажу. Хочеш?

– Хочу, хочу, дідусю! – зрадів Андрійко, бо дідусь знав багато гарних казок і розповідав дуж гарно.

– Одного разу, – почав дідусь казочку, – малесеньке, ще в яйці курчатко почало

жалітись та нарікати на все, ось так, як ти тепер, наприклад: «Ой, навіщо мені очі, що я можу бачити, коли тут так темно? Ой, навіщо мені цей дзьоб, що мені робити з ним? Ой, навіщо мені ці довгі лапки з кігтями, куди мені бігати тут? Вони ростуть тільки для того, щоб мені тісно тут було!» – бідкалось дурненьке курчатко.

Та враз... «Стук, стук!» – почулося з

надвору. Хтось сильно стукав у яйце.

В курчатка з перляку забилося сильніше серденько...

«Стук, стук!» – почулося знову.

«Що це, що це, що трапляється?» – тремтіло бідне курча, а стукіт не припинявся.

І враз від ударів дзьоба квочки-матері в шкаралупі яйця з'явилася дірка. Вона з кожним ударом все збільшувалась і збільшувалась, поки не стала достатньо великою, щоб курчатко змогло вибратися з яйця.

– Ой, як тут гарно, як просторо! Яке гарне небо! Ой, як добре, що я маю очі і можу бачити все це! – раділо курча.

– А це що? – побачило курчатко маленьке зернятко пшона і

спочатку обережно дзьобнуло його, а потім проковтнуло. – Яке

воно смачне! Ой, як добре, що в мене є дзьобик, яким я можу їсти!

Андрійко сміявся з дурного курчатка, не здогадуючись, чому дідусь розповів йому саме цю казку.

– Бачиш, Андрійку, – почав пояснювати дідусь. – і ти, як оте нерозумне курча, нарікаєш на науку, гадаєш, що вона тобі не потрібна. Та коли ти виростеш, то переконаєшся, що всі знання, здобуті тепер, стануть тобі у пригоді. Тоді і ти радітимеш, як те курча!

Відтоді Андрійко більше не нарікав, а навпаки, йому стало значно цікавіше вчитися в школі.

Михайло СТЕЛЬМАХ

Червень

Дні погожі,
Ясні,
Жаркі.
На лугах
Дзвенять косарки,
І співають
Всі луги,
І підводяться
Стоги.
Я вминаю
З дідом стіг,
Щоб у дощик
Не затік,
Щоб сінце
Худоба їла,
Нас, господарів,
Хвалила.

Яків ЩОГОЛІВ

Літній ранок

Тепле сонце встало пишно,
Одягається розкішно
В яр і золото долина,—
Встань і ти, моя дитино!

Ранку тратити не треба;
Дочувайся: із-під неба
Пісня жайворонка ллється —
То привіт тобі несеться!

Подивися на рослинку:
Кожну квітку і травинку
Крис білая сльозинка —
Діамантова росинка.

Вітерець на тебе дише,
Джерегелями колише,
На вушко тобі шепоче,
Щоб вставало ти охоче

Анатолій КОСТЕЦЬКИЙ

Справи літа

Знаєш, скільки справ у літа?
Їх усіх не полічити!
Треба нам підсмажить спини,
Ніс убрати в ластовиння,
Накупати нас у річці
Наперед на три сторіччя,
Та іще подарувати
Лісу й лугу буйні шати.
Словом, справ — не полічити!
Та найбільше треба літу,
Щоб зуміли я і ти
Набагато підрости!

Тамара КОЛОМІЄЦЬ

Літо

Засурмила всім бджола.—
Гей, злітайтеся, подруги,
У гайок на край села.
— Ліпа, ліпа зацвіла! —
Там уже не видно віт,
А лише пахучий цвіт.
Наберем багато меду.
Вирушаймо ж у політ! —
Бджоли з пасіки летять,
Липі крону золотять.
І здається, що у липи
Віти струнами бринять.

Брати ГРІММ

Гензель і Гретель

– Отут ми підживимося, – сказав Гензель, – матимемо добрий обідець. Я з'їм шматочок з даху, а ти, Гретель, берися за вікно, воно солодке.

Гензель підстрибнув угору і відламав шматок стріхи, щоб покуштувати, чи смачна вона, а Гретель стала біля вікна і почала собі хрумати цукор.

Коли раптом з хатини почувся пискливий голос:

*А хто там гризе без упину,
Руйнує мою хатину!*

Діти відповіли:

*Це вітер лісний
Гуде навісний!*

І знову заходилися коло хатини. Гензелеві дах припав до смаку, і він відбатував чималий кусень, а Гретель виламала цілу круглу шибку з вікна, примостилася на траві й почала хруматиласувати.

Раптом двері відчинились, і з хатини, спираючись на костур, виповзла старезна бабище. Гензель і Гретель так полякалися, що ласощі повипадали у них з рук. Стара похитала головою і мовила до них:

– Е, дітки, а хто це вас сюди привів? Заходьте до хати, залишайтеся у мене, тут вам непогано буде.

Схопила їх за руки й потягла до хати. Принесла молока, коржів солодких, яблук, горіхів. Потім чистенько постелила два гарні ліжечка. Гензель і Гретель полягали в ліжечка, і здалося їм, що вони потрапили на небо.

Але стара бабище тільки прикинулася доброю, а насправді це була зла відьма, що чигала на дітей, та й хатину побудувала з хліба й ласощів тільки для того, щоб їх принаджувати. Коли діти потрапляли до неї в руки, вона їх убивала, варила й з'їдала, і то для неї було свято.

У відьом червоні очі, і вони недобачають, зате нюх мають тонкий, як звірі, і здалеку чують, якщо до них наближається людина.

Коли Гензель і Гретель підійшли до її хати, вона злісно засміялась і глузливо сказала:

– Ось і попалися пташки, тепер не втечуть! Рано-вранці, коли діти ще спали, вона вже встала і, глянувши, як вони любо спочивають, які в них повні, рум'яні щічки, пробурмотіла тихенько: «Ласий буде шматочок».

А тоді схопила Гензеля своїми кощавими руками, віднесла його в маленький хлівець і замкнула за ґратчастими дверцятами. І хоч як він кричав, ніщо йому не допомогло.

Тоді пішла до Гретель, розбудила її й гукнула:

– Ану вставай, ледацюго! Принеси води, звари своєму братикові чогось смачного та занеси йому в хлівець, нехай їсть, набирається жиру. А як стане гладкий, я його з'їм.

Гретель гірко заплакала, але надаремне: вона мусила робити все, що вимагала зла відьма.

Тепер для Гензеля готовано найсмачніші страви, а Гретель мусила живитися самими шкаралупами від раків. Щоранку стара прилазила до хлівця й гукала:

– Гензелю, ану простягни пальця, помацаю, чи то ти скоро гладкий будеш!

А Гензель простягав їй тоненького маслачка. Підсліпувата стара думала, що то Гензелів палець такий худий, і дивувалася, чому він не гладшає.

Отак минув місяць, а Гензель усе чомусь не гладшав. У старої урвався терпець, і вона не захотіла довше ждати.

– Гей, Гретель! – крикнула вона до дівчинки. – Ану мерщій наноси води. Хай там хоч який буде Гензель – гладкий чи худий, а завтра я з'їм його.

Ох, як же плакала бідна сестриця, носячи воду! Сльози струмками текли у неї по щоках.

– Якби нас у лісі роздерли дикі звірі, – голосила дівчинка, – то ми б хоч разом померли!

– Ану годі скиглити! – гаркнула стара. – Все одно нічого не допоможе.

Рано-вранці мусила Гретель уставати, наливати воду в казан, розпалювати під ним вогонь.

– Зараз ми напечемо хліба, – сказала стара. – Я вже натопила піч і замісила тісто.

Вона штовхнула бідну Гретель до печі, звідки так і пашіло жаром.

– Лізь у піч, – сказала відьма, – і подивися, чи гаразд натоплено, чи не пора вже хліб саджати.

Стара хотіла зачинити залізні дверцята, коли дівчинка залізе в піч, щоб засмажити і з'їсти її також. Але Гретель здогадалася, що в старої на думці, і сказала:

– Не знаю, як воно робиться, як його туди лізти.

– Дурепа! – крикнула стара. – Сама ж бачиш, челюсті такі широкі, що навіть я могла б туди пролізти.

Вона видряпалася на припічок і встромила голову в піч.

Тоді Гретель дала їй ззаду такого штурхана, що стара покотилася аж на черінь.

А дівчинка мерщій зачинила залізні дверцята, засунула на засув.

Ох і заверещала відьмице! Просто страх!

А Гретель і Гензель утекли, і погана відьма згоріла в страшних муках.

Прислів'я про літо

У червні весело жити: квіти цвітуть, солов'ї співають.

Червень тому зелениться, хто працювати не ліниться.

У червні таке сіно, що й сама попадя, посолівши, в середу з'їла б.

Доші йдуть не там, де просять, а де сіно косять.

Якщо в червні рідкий дощ буває, то у вулику мед прибуває.

Коли червень медовий, то рік не вельми хлібовий.

Коли червень сухий – купуй пчілку, а мокрий – корівку.

Червень літо зарум'янив, а липень громами розпik.

Влітку з потом, а взимку з повним ротом.

Як травень з теплом, то червень з кормом.

Пріказки про літо

Зелена веселка – на дощ, жовта – на гарну погоду, червона – на спеку і вітер.

Часті блискавиці в червні – на врожай зернових.

Червневий дощ почався при сході сонця – припиниться аж під вечір.

Каштан розвився раніше за яблуню – на сухе літо.

Зацвіла шипшина – почалося літо

Якщо шипшина не розкрила бутончиків – бути дощу.

Початок цвітіння горобини оповіщає про масову появу попелиць.

Рясно цвіте малина – на тепле літо.

Трава у червні починає сохнути – на дощове літо.

Поникли квітки картоплі – бути негоді.

Людмила МІХАЛЕЙКО

ЗАГАДКОВЕ СЛОВО...

Перша усмішка малятка –
Поцілунок Янголятка.

Перший крок, перші слова:

«Дігі-дігі; дігі-да...»

Хоч росту я помаленько,

Говорити вчусь швиденько.

Знаю слів нових багато:

«Дігі-мама», «дігі-тато».

І слова дуже прості:

«Дігі-так» чи «дігі-ні»,

Кажу всій своїй рідні.

Котик зветься – «дігі-няв»,

А собачка – «дігі-гав»,

Молочко це – «дігі-му»,

Ось дамо – «дігі-кому?»

Смачно дуже – «дігі-ням»,

І підемо – «дігі-там»,

Заспіваєм – «дігі-ла»,

Загубилось – «дігі-ба»,

Коли лячно – «дігі-ой»,

Як прощаюсь – «дігі-пой».

«Дігі-на»; «дігі-дивись»;

«Дігі-де»; «дігі...» спинись.

Хто придумав, хто б сказав –

«Дігі-дігі; дігі-бав»?

Звідки взялися слова –

«Дігі-дігі; дігі-да»?

Що за витівка те слово -

«Дігі-дігі...» загадкове!?

Зрозуміти складно, видно.

Слово – ключ, це очевидно.

З часом малюки зростають,

Слів з дитинства забувають.

Ось з маленької дитини

В слові виросла – Людина.

Істина стара існує –

«Слово вб'є або врятує».

Добре – вік живи, плекай,

А гірке – не промовляй!

Все ж повернемось до слова,

Бо про нього йдеться мова.

Хто б не був, чи ким ти став,

«Дігі-ключик» власний мав.

Як почувеш чи згадаєш –

Світ-дитинство відмикаєш...

Зроби власними руками!

Панамка в техніці оригамі

Доречним доповненням та прикрасою літнього гардеробу стане цікава панамка саморобка-орігамі з паперу. У спекотний літній день обов'язковими є літні кепки, панамки або косинки, які захищають від сонця. Тому – давайте творити!

Для виготовлення панамки-орігамі знадобиться: 1 квадрат з кольорового паперу (розміром 55Х55 см. Ідеально підійде папір зеленого або блакитного кольору), кольорові олівці або фломастери, ножиці; клей або степлер.

Процес виготовлення панамки-орігамі:

1. Заготовте квадрат з кольорового паперу (розміром 55Х55 см.).
2. Сформуйте трикутник, зігнувши квадрат навпіл по діагоналі.
3. Загніть правий кутку трикутника до середини, кінчиком до протилежної сторони трикутника. Загніть інший (лівий) кутку, повторивши ту саму дію. Кінчики потрібно підклеювати.

4. Відігніть один кінчик-вершину п'ятикутника назовні, загнувши його 3 рази навколо себе донизу. Всі загини бажано підклеювати.

5. Переверніть виріб і загніть другу вершину п'ятикутника за тим же принципом.

6. Залишається тільки відкрити шапочку, перш ніж її прикрасити. Ось що у нас вийшло!

7. Роздрукуйте і виріжте візерунки для прикрас, розмалюйте фломастерами або олівцями морських мешканців, квіти, стрічки, улюблених персонажів, які можна прикріпити до панамки з допомогою клею або степлера.

Ось і усе!
Носіть з задоволенням власний витвір і гарного літнього дня.

Підготувала Л. МИХАЛЕЙКО

Марія ЧУБІКА

Ми чули, як земля співає

Стояв гарний сонячний день. Ми з онучкою пройшлися берегом річки. Він був устелений густою зеленою травою, з якої де-не-де виглядали квітки кульбаби й білі ромашки. Вони ледь-ледь колихалися під легеньким теплим вітром, а вербові гілки мов вітали тепле сонечко, яке усміхалося з висоти і слало своє проміння на землю.

Річка невпинно пливла і пливла в далечінь. В такі теплі дні її плин тихий-тихий, немов зачарований навколишньою зеленню, щебетанням пташок та зацвілими квітками.

Тиса бігла, лоскочучи каміння, вкрите мулом, та біля берега весело дзюркотіла, бо ясне сонечко нагрівало її.

Повітря освіжав легенький вітерець, який немов голубив молоді шовкові трави, заколисував гілки високих верб, акацій, кущів свиду та струнких, мов балерин, білокорих берізок, які ростуть на моїм подвір'ї. Нам здавалося, що вони вирости такі високі, щоб заглядати у синяву чистого безкрайого неба.

Ми сіли на нагріті камені і задивилися на таку чудову природу, яка красувалася довкола нас.

– Царство небесне спустилося на землю, – прошепотіла я.

– Що ти сказала, бабусю? – перепитала дівчинка.

– Я сказала, що ми тут сидимо, немов у царстві, – відповіла я, але дівчинка майже не чула, бо вже побігла нарвати квіток кульбаби, білих ромашок та голубих квіток незабудки.

Все співало докруг нас свою пісню: берези співали ніжну пісеньку, яка була схожою на коліскову, верби – журливу, бо, мабуть, думали, що коли настане осінь їхнє листячко пожовкне й посиплеться на землю і вони сумуватимуть за ним.

– Бабусю, бабусю, а чому сьогодні таке синє-пресинє небо? – запитала мала, повернувшись із букетом квітів.

– Небо таке синє, бо хмарки кудись попливли й заховалися, – відповіла я.

– А чому сонечко встає так рано? – не вгава-

ла мала.

– Воно встає рано, бо в селян багато роботи літом. Їм треба встигнути до вечора закінчити свою роботу. Тому-то літній день довший, а ніч коротша, – додала я.

– А де його хатка? – мов цокотуха, питала мала.

– Бабуся покаже тобі увечері, коли воно буде котитися на відпочинок і залишить за собою червону заграву, – відповіла я. – Знай, дитинко, що це перший місяць літа, який дарує нам запашні полуниці та соковиті ранні черешні, які ти дуже любиш, – додала я.

– Люба бабусю, будь-ласка, допоможи мені сплести віночок, – попросила внучка.

Я почала плести й пояснювати їй. Скоро віночок був сплетений і вже прикрашав її маленьку голівку.

У ньому красувалися білі квітки ромашок, як білі хмарки, які пливли по небу, квітки кульбаби – жовті, як золоте сонечко, та синьо-голубі квіточки незабудки, як синє-пресинє небо.

– А увечері підемо дивитися на небо, щоб побачити, як весело мерехтять мільйони яскравих зірок, – сказала я.

Раптом над нашими головами почулося: кха, кха, кха!. Вона, чорна білка, знайшла нас і тепер весело стрибала з гілки на гілку старезного горіха й весело кхакала.

– Ходи до мене, ходи, – закричала внучка і підняла до неї руки, але хитра білка швидко поскакала з гілки на гілку і опинилася майже на самім вершечку. Вона ще кхакнула кілька разів, немов хотіла похизуватися: Бачте, як я високо полізла! Ану доженіть!

Вечоріло. Ми все сиділи на березі й дивилися на небо. На ньому весело мерехтіли мільйони яскравих зірок, а ми вслухалися у цвіріння пташок, дзюрчання річки, шелест листочків. Як весело сидіти тут, немов у раю!

Розцвілі акації розповсюджують свій аромат, до якого приєднується аромат кущів бузини. Я прислухаюся до шелесту трави, квіток та дерев. Вся навколишність співає.

Загадки

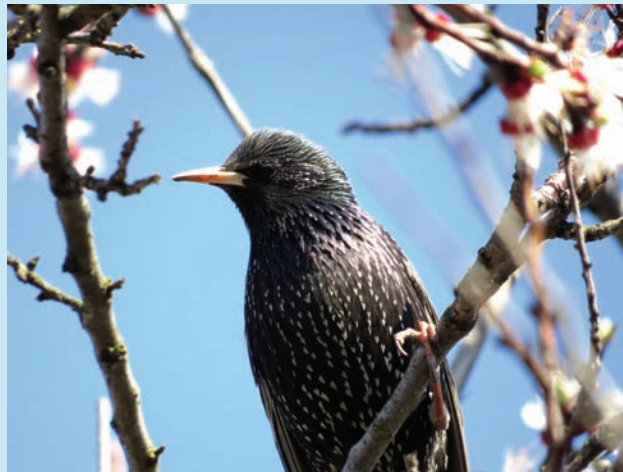
*Дзвіночки-перлинки на ніжці
тоненькій
Такі запашині і тендітні такі.
В широкому листі, немов у гіллі,
Ховають від сонця голівки свої.
(Ковалі)*

*Швидко скрізь цей птах літає,
Безліч мушок поїдає,
За вікном гніздо будує,
Тільки в нас він не зимує.*

(Ластівка)

*На стеблинці волохатій
Шість пелюсток лілуватих.
Гарна квітка — навіть в сні
Усміхається мені.
(Сонтрава)*

*У садочку, біля тину,
Я зробив йому хатину,
Він навколо обдивився,
Засміявся й оселився.
Здогадались ви, однак,
Поселився у нас...
(Явит)*

Василь ЧУХЛІБ

Зозулин льон

Старий Ведмідь корчував пні під нове поле, щоб посадити тут солодке коріння. Стомився, присів на пеньку перепочити.

Прилетіла зозуля Зизка, примостилася на дубі.

– Ку-ку! Ку-ку!

Ведмідь задрімав і якийсь час не звертав уваги на зозулю.

– Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку! – не вгавала Зизка.

– Ну й розкукалась! – не витерпів Ведмідь. – І що толку з твого кукання? Соловей уже як співає, то не просто так. Він солов'їху своїм співом розважає, яка пташенят висиджує. І разом з тим оберігає гніздо, попереджає інших птахів – це моя, мовляв, територія.

– А я літаю по всьому лісу і розкажую, який вік кожному випаде, – ображено сказала зозуля.

– Вигадки це все! – засміявся Ведмідь. – Хоч одному вгадала? Ну от, мовчиш. Краще б зайнялася якимось корисним ділом. А то літаєш та лише кукуєш. А бобри тим часом греблю будують, дятел у кузні кує, зайці капусту та моркву вирощують, а сорока Чара – та лісову пошту носить. Мурахи ось які маленькі, а все щось майструють.

– Чим же мені зайнятися? – запитала Зизка.

– А це вже ти сама подумай.

І Ведмідь знову взявся за роботу.

Думала зозуля, думала, а тоді прилетіла до Ведмеда.

– Вирішила я, дядьку Ведмедю, льон посіяти. Тільки ось як мені поле виорати?

– Так і бути, я тобі допоможу.

Виорав Ведмідь поле, а зозуля посіяла льон. Виріс льон високий та тонкий. Вибрала його Зизка, пов'язала у снопики. Потім вона замочила льон у лісовому озері. Повитягувала снопики на берег, повисушувала. Даті треба було льон терти.

Прилетіла зозуля до Ведмеда.

– Треба мені льон терти, та немає терниці.

– Ну що ж, зроблю я тобі терницю.

І таку гарну терницю змайстрував, що тільки льон підкладай, сама тертиме.

Цілими днями не змовкала терниця під кри-слатою сосною у Золотому бору. Звірі та птахи

дивувалися:

– Хто це там витатахкує на терниці?

– Скажу, так не повірите. Зозуля Зизка.

– Та невже? Що ж це з нею сталося?

А Зизка тим часом тіпала льон, вичісувала. М'якенький льон вийшов, гладенький та блискучий, наче шовк. Напряла зозуля ниток, на цівки намотала. Тоді вона знову прилетіла до Ведмеда.

– Треба мені полотно ткати, а кросен немає.

– Гарзд, зроблю я тобі кросна, – сказав Ведмідь.

З ранку до вечора сиділа зозуля за кроснами. Хутко бігав туди-сюди човник з нитками, стукала ляда.

Наткала зозуля сувій полотна, постелила біліти в долині. Гарне полотно вдалося, тоненьке, біле, як сніг.

І врешті Зизка взялася за шитво. Стільки всього нашила – цілу гору! А одного святкового дня, коли всі мешканці Золотого бору відпочивали, полетіла вона по своїх знайомих.

– Це вам фартух ковальський, – сказала дятлові. – Ні, ні, не відмовляйтеся! Ви ж усе в кузні куєте, а хто ж вам новий фартух пошиє?

– Ну й гарний, якраз по мені! – розчулився дятел. – Ще й з кишеньками! А зайчисі принесли Зизка цілий пакунок.

– Візьміть для зайченят ваших.

Як подягали зайченята штанці полотняні, аж застрибали від радості.

Лісовій поштарці Чарі зозуля пода-

рувала сумку з візерунками – пошту носити.

А вже потому прилетіла Зизка до старого Ведмеда.

– Не знаю, як вам і віддячити. Пошила для вас сорочку з мого льону.

– Оце діло! – приміряв обновку Ведмідь. – Ну, цю сорочку я тільки на пасіку носитиму. Спасибі тобі, Зизко!

– І вам спасибі!

І зозуля Зизка злинула в небо. Поширяла над Золотим бором, а тоді опустилася на верхівку кри-слатої сосни й закувала радісно:

– Ку-ку! Ку-ку!

І всі мешканці Золотого бору тепер знали, чому кує зозуля.

І граємося, і вчимося!

Івасик-Телесик

(До теми виховання завбачливості, відважності, людяності)

1. Прочитайте або прослухайте казочку про Івасика-Телесика.

Жили собі дід та баба, а з ними – Івасик. Одного дня Івасик попросив діда піти на озеро ловити рибу.

– Іди, – сказав дід, – але не запливай далеко.

Взяв Івасик човен, весельце та й пішов на озеро. Ловить він рибу, а баба йому їсти носить. Прийде на берег та й гукає:

– Івасику-Телесику,
Приплинь, приплинь до берега,
Твоя бабуся прийшла,
Їсти тобі принесла.

Івасик припливе до берега, наїється, на-

п'ється води, віддасть бабі рибу, що наловив, та й знову пливе на озеро.

Але одного дня Івасик заплив трохи далі, а там недалеко озера жила змія. Прийшла вона до берега і почала ревіти, як лев:

– Приплинь, приплинь до берега,
Твоя баба прийшла,
Їсти тобі принесла.

Але Івасик пізнав, що то не голос його бабусі і до берега не приплив. Змія пішла до коваля, той зробив їй такий самий голос, як у Івасикової бабусі. Знову прийшла змія до берега та й гукає так, як Івасикова бабуся.

Івасик подумав, що то бабуся, приплив до берега, а змія захопила Івасика, понесла до своєї хати і замкнула у кімнаті.

Але Івасикові вдалося врятуватися. Вийшов він з хати і виліз на дерево. Змія, коли

побачила, почала гризти дерево. Гризе вона, гризе, що дерево уже почало тріщати, ледве тримається.

Злякався Івасик! Аж бачить він, летять гуси. Івасик почав їх просити:

– Гуси, гуси, гусенята,
Візьміть мене на крильята,
Та понесіть до дідуся.
А в дідуся добре жити,
Є що їсти, є що пити!

Одне маленьке гусеня взяло Івасика та й понесло його до дідуся й сіло на хаті.

У той час баба витягала пиріжки з печі та й каже дідусяві:

– Це тобі, дідуся, пиріжок, а це мені пиріжок. А Івасик з хати:

– А мені?

– Чи ти чуєш, дідуся, хтось говорить! – крикнула бабуся, вибігла надвір, побачила Івасика на хаті і радісно гукнула: – Дідуся! Дідуся! Це ж наш Івасик-Телесик!

Зняли вони Івасика з хати, дуже раділи, що він вернувся додому. І так жили собі далі, а Івасик завжди слухався дідуся.

2. Слідкуючи за малюнками, перекажіть казочку про Івасика-Телесика.

3. Поділіть казочку на три частини, і троє з вас розкажіть казочку.

4. Як зумів Івасик врятуватися від лютої змії?

5. Що вам сподобалося у цій казочці і чого доброго ви навчилися з пригоди Івасика?

Підготував І. Ребошанка

Виноградар і змія

(Болгарська народна казка)

Один чоловік мав гарний виноградник. Біля виноградника лежала купа каміння, де жила велика змія. Якось виноградар побачив змію і надумав зробити їй добро. Узяв кухоль свіжого молока, приніс, поставив біля каміння і став оддалік – хотів побачити, що буде. Змія вилізла, випила молока і впустила в кухоль один золотий. Виноградар узяв кухоль із золотим і пішов собі. Відтоді

щоранку носив він змії молоко і забирив по одному золотому. Так дружили вони багато років.

Якось виноградар покликав сина, майбутнього господаря, і розповів йому про змію, що її годував молоком. Почав і син носити молоко й забирати золоті. Одного разу він подумав: «У тій купі має бути багато золотих; краще вбити змію, розрити купу й забрати золоті, а не носити молоко та годувати ту змію».

Отаке надумавши, він узяв палицю і поніс змії молоко. Коли змія молоко випила, хлопець замахнувся і щосили вдарив її, але убити не зміг, відбив тільки шматок хвоста. Змія розгнівалася і вкусила хлопця. Він розпух і ледве дійшов додому. Батько спитав його, що сталося. Син розповів усе, як було, і через кілька днів помер.

Минуло багато часу, і якось прийшов виноградар до тієї самої купи каміння. Вилізла і змія. Виноградар їй каже:

– Давай знову дружити, як раніше дружили.

А змія йому відповіла:

– Чоловіче, не може відновитися колишня дружба. Поки ти бачиш синову могилу, а я – свого відбитого хвоста, ми не можемо стати друзями. Коли щось робиш, думай і про наслідки!

Прислів'я та приказки про добро та зло:

- Як до лиха прийде, так і добром не подспориш.
- Шукай собі там прибилі, де нема другому загибелі.
- Робиш добро – не кайся, робиш зло – зла сподівайся.
- Добра справа одна від одної краща, а лиха – одна від одної гірша.
- Від добра добра не шукають.
- Добра на зле не змінюють.
- Добро не лихо – ходить тихо.
- Добро довго пам'ятається, а лихо ще довше.
- Погано тому, хто добра не робить нікому.
- Розумний від зла біжить, а дурний його доганяє.
- Козла спереду бійся, коня ззаду, а лихого чоловіка з усіх боків.
- Добре діло роби сміло.

Добре жити і дружити

Мелодійно

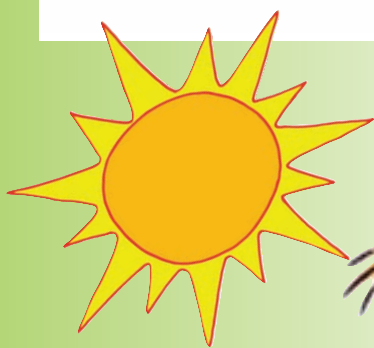
Слова і музика - автор невідомий

Fm Bm C Fm Bm Eь Aь

Сві-тить сон-це у-го-рі, зе-ле-ні- є жи-то. Доб-ре на-шій дітвoрі жи-ти і дру-жи-ти.

F Bm Eь Aь Fm Bm C Fm

Доб-ре бігати на луг стеж-кою в'юн-ко - ю, ко-ли твій най-кра-щий друг по-руч із то-бо-ю.

Світить сонце угорі,
Зеленіє жито.
Добре нашій дітвoрі
Жити і дружити.

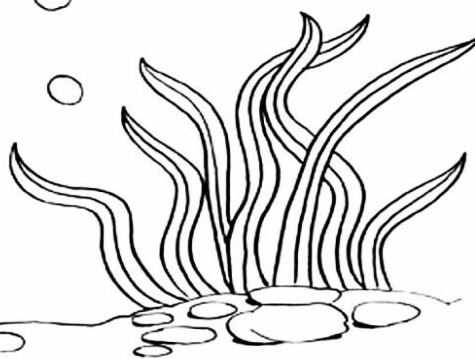
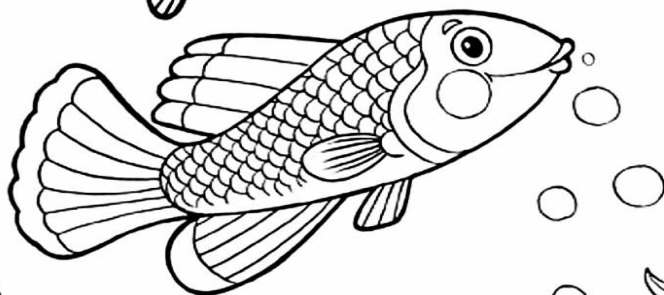
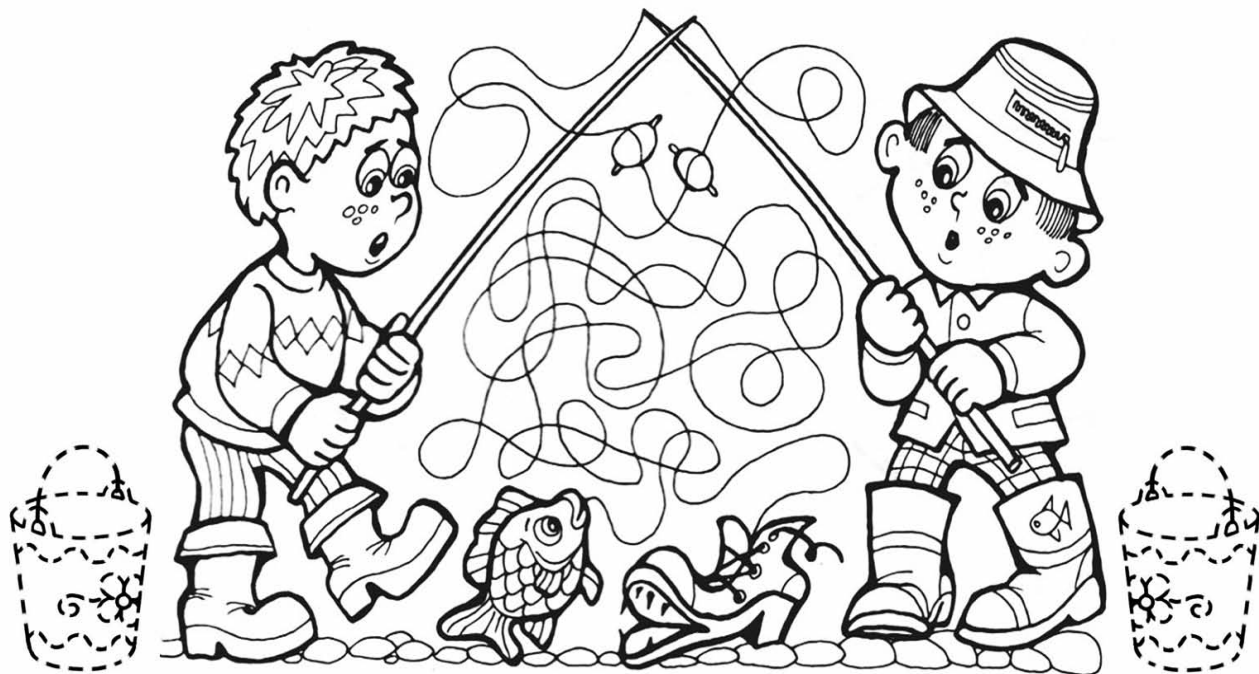
Добре бігати на луг
Стежкою в'юнкою,
Коли твій найкращий друг
Поруч із тобою.

Кличе поле і ріка
Неозорий обрій,
А в руці твоїй рука
У довірі добрій.

Он – веселка угорі
Вигнулась край неба.
Радість треба дітвoрі,
Сонечка їй треба.

Розмалюй сторінку

*Хлопці – браві рибалки,
Вудок слугтали ліски.*

*І тепер, хто б це вгадав –
Хто з них рибу упіймав!?*

*Домалюй відро з водою, –
Хто візьме улов з собою.*

Весела фізкультхвилинка

Лі-лі-лі – українці ми малі,
Працювали, потомились,
Відпочити захотілось.
Руки вгору підняли,
Трохи ними потрясли.
Нахилились вліво-вправо
Та цього іще замало.
Руки вгору, руки вниз,
Раз присіли, піднялись,
Головою похитали
Й працювати знов
Почали.

Щось не хочеться сидіти,
Треба трохи відпочити.
Руки вгору, руки вниз,
Руки в боки, руки так,
Руки вгору, як вітряк.
Вище руки підніміть
І спокійно опустіть.
Плесніть, діти, кілька раз.
За роботу, все гаразд!

Веселі скрекотушки
По бережку стрибали.
Комариків-чубариків
Ловили та з'їдали.
Дружать в нашій групі
Хлопчики й дівчатка.
Дружать в нас на ручках
Пальчики-малятка.
Один, два, три, чотири, п'ять,
Вийшли пальці погулять.
Разом пальчики всі друзі –
Плещуть у долоні.
Лапки в боки, вгору вушка –

Скачуть білочки-подружки.
Один, два, три, чотири, п'ять,
По гілках вони летять.
Один, два, три, чотири, п'ять,
Люблять білочки стрибать.
Руки в сторони та вгору –
На носочки піднялись.
Підніми голівку вгору –
Й на долоньки подивись.

Присідати ми почнемо,
Добре ноги розімнемо.
Раз – присіли, руки прямо.
Встали – знову все так само.
Повертаємося вправно,
Все виконуємо гарно.
Вліво-вправо повернулись
І сусіду усміхнулись.
Ось скакалки ми візьмемо
І стрибати розпочнемо.
Всі стрибаємо тихенько,
Навшпиньках, ще й легенько.
Ледь торкаємось підлоги –
Не стомити наші ноги.
Діти на майданчику гуляють,
Спритно бігають, високо стрибають.
Ми всі трохи погуляли
І на місце посідали.
Один, два, три, чотири, п'ять!
Будемо весело стрибать!
Стій!

Пишаємося нашими дітьми!

Любі діти!

Ось і літо надійшло, канікули настали. Ясне сонце заграває в синьому-пресиньому небі. Вже й косовиця. І город розбуйнілий треба доглядати. Всюди веселі пташині переливи милують слух. У вербах соловей витьохкує, на гілці шпак виспіває. Благодать літня. Батькам треба помагати в господарстві, але й про відпочинок не забути. І книжку гарну теж. Присядьте в холодочку й читайте! Черешні доспіли, суниці жаром світяться. І скільки довкруг краси. Адже літо, літечко!

Паула й Ребека Мафтей
(6 та 10 років) с. Луг над Тисою

Дарія Дебрезені,
10 років, с. Родна

Брати Влад Туце, 10 років, та Резван
Туце, 7 років, м. Бухарест

Резван Туце,
7 років, м. Бухарест